

EPIGEICKÉ SPOLOČENSTVÁ PAVÚKOV (ARANEAE) LESOSTEPI A VINÍC DRIEŇOVEJ HORY PRI NOVEJ VIESKE

Peter GAJDOŠ^{1*}, Oto MAJZLAN², Pavol PURGAT¹

¹Ústav krajinej ekológie SAV, v. v. i., Akademická 2, 949 01 Nitra, Slovensko;

e-mail: p.gajdos@savba.sk; pavol.purgat@savba.sk

²Katedra environmentálnej ekológie a manažmentu krajiny, Univerzita Komenského,

Prírodovedecká fakulta, Ilkovičova 6, 845 15 Bratislava; e-mail: oto.majzlan@uniba.sk

GAJDOŠ, P., MAJZLAN, O. & PURGAT, P. 2023. Ground-living spider communities (Araneae) of xerothermic grassland and vineyards of Drieňová hora hill near Nová Vieska. *Entomofauna carpathica*, 35(1): 8-18.

Abstract: Research in 2019-2020 was focused on determining the diversity of spiders between two different habitat types, namely between semi-natural habitats, represented by xerothermic grassland and biocultural habitats represented in our study by vineyards (narrow-banded small vineyard with extensive management and abandoned vineyard). We used pitfall trap method to collect data on three study sites. We examined 2271 spider specimens and we recorded 125 species belonging to 23 families. Totally 22 species of them are listed in Red list of Slovakian spiders. Here we compared spider fauna and species richness. We evaluated species composition and occurrence of threatened species in the study sites. In vineyard habitats, there was a larger abundance and species richness of spiders.

Key words: Spider, Araneae, diversity, xerothermic grassland, vineyard biotopes, southwestern Slovakia

ÚVOD

V rámci výskumu živočíšnych spoločenstiev katastra obce Nová Vieska sme sa zamerali aj na výskum araneofauny územia Drieňovej hory. Územie je charakteristické zachovanými zvyškami pôvodných stepných rastlinných a živočíšnych spoločenstiev podunajských sprašových pahorkatín a rozsiahlymi vinohradmi. Z tohto výskumu už bola spracovaná fauna chrobákov (MAJZLAN, GAJDOŠ 2019). Z arachnologického hľadiska toto územie doteraz nebolo preskúmané. Cieľom štúdie bolo sledovať a porovnať epigeickú araneofaunu na lokalite Drieňová hora, na vybraných plochách xerothermného charakteru s plochami vinohradov ležiacimi v ich tesnej blízkosti.

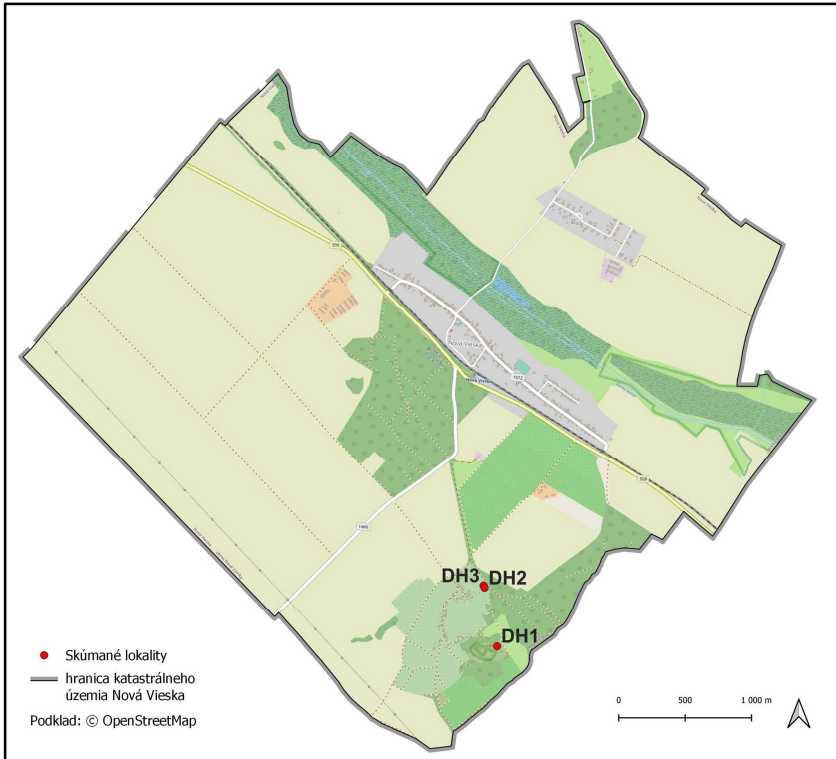
Charakteristika územia

Drieňová hora sa rozprestiera na pahorkatinových kopcoch Podunajskej nížiny v katastri obcí Nová Vieska a Gbelce (okr. Nové Zámky). Naš výskum bol sústredený len na kataster obce Nová Vieska. Územie dostalo názov na základe hojného výskytu drieňa obyčajného (*Cornus mas*). Pôvodne bolo toto územie porastené lesmi duba plstnatého (*Quercus pubescens*), ktoré žiaľ vďaka činnosti človeka vymizli a na ich miesta sa dostali teplomilné trávnaté porasty, xerothermné kroviny, vinohrady čiastočne aj cerové lesy. Súčasťou územia je Prírodná rezervácia (PR) Drieňová hora, ktorá bola vyhlásená v roku 1964 na rozlohe 0,97 ha. Rozloha ochranného pásma bola určená na 2,44 ha. Zároveň je časť územia (9,976 ha) zaradená do siete Natura 2000 ako územie európskeho významu – SKUEV 0292 Drieňová hora. Predmetom ochrany sú hlavne biotopy uvádzané v Prílohe I európskej Smernice o stanovištiach (Habitats Directive) a to panónske travinnobylinné porasty na spraši, xerothermné kroviny a panónsko-balkánske cerové lesy a viaceré ohrozené rastlinné druhy: *Pulsatilla grandis*, *Adonis vernalis*, *Adonis aestivalis*, *Echium russicum*, *Amygdalis nana*, *Stipa capillata*, *Stipa pulcherrima*, *Veronica prostrata*, *Ranunculus illyricus*, *Aster amellus*, *Iris aphylla*, *Jurinea mollis*, *Linum austriacum* a i. V rokoch 1996 – 1997 bolo v rezervácii zaznamenané vypálenie vegetácie. Oheň potlačil náletové dreviny, čo malo za následok plný rozvoj mandle nízkej a kavyľa (MAJZLAN, GAJDOŠ 2019). Za posledné desaťročia sukcesia značne postúpila a v súčasnosti sú travinnobylinné porasty v rezervácii ohrozené rozširovaním sukcesných drevín.

Veľká časť územia Drieňovej hory je využívaná na pestovanie viniča. Nachádzajú sa tu rôzne typy vinohradov od veľkoplošných viníc až po vinice drobných pestovateľov, ako aj opustené vinohrady v rôznom štádiu sukcesie.

MATERIÁL A METODIKA

Výskum sme robili na 3 študijných plochách: študijnej ploche **DH1** prezentujúcej xerothermnú lesostep s porastom mandle nízkej (*Amygdalis nana*) (súradnice 47°51,0148'N, 18°27,906'E, 208 m n. m.) (obr. 1 a 2), v príľahlom extenzívne využívanom vinohrade – študijnej ploche **DH2** (súradnice 47°51,2543'N, 18°27,8202'E, 192 m n. m.) (obr. 1 a 3), a v príľahlom opustenom vinohrade – študijnej ploche **DH3** (súradnice 47°51,2634'N, 18°27,8131'E, 192 m n. m.) (obr. 1 a 4). Pre výskum pavúčích spoločenstiev sme použili metódu zemných pascí (5 pollitrových pascí s priemerom 9 cm v línii umiestnené vo vzdialenosti 5 m jedna od druhej na každej študijnej ploche). Pasce boli vyberané približne v mesačných intervaloch a to od 28. 3. 2019 do 6. 4. 2020 (13 odberov za skúmané obdobie).

Obr. 1. Lokalizácia študijných plôch DH1, DH2 a DH3 na lokalite Drieňová hora v katastri Novej Viesky (autor Ivana Kozelová).

Fig. 1. Location of the study sites DH1, DH2 and DH3 in the locality Drieňová hora in cadaster of Nová Vieska Village (author Ivana Kozelová).

Získaný materiál pavúkov z jednotlivých študijných plôch sme zhodnotili z hľadiska početnosti druhov v epigeických spoločnosťach podľa STÖCKERA a BERGMANNA (1977) s nasledovnými triedami dominancie: 31,7-100 % – eudominant; 10,1-31,6 % – dominant; 3,2-10,0 % – subdominant; 1,1-3,1 % – recedent; menej ako 1 % – subrecedent. Zaradenie do IUCN kategórie ohrozenosti (IUCN 1994) je uvádzané podľa Červeného zoznamu pavúkov Slovenska (GAJDOŠ, SVATOŇ 2001). Kategória ohrozenia: CR - kriticky ohrozený (critically endangered), EN – ohrozený (endangered), VU – zraniteľný (vulnerable), NT – druh s nižším rizikom ohrozenia, takmer ohrozený druh (lower risk, near threatened), LC – málo dotknutý druh, ohrozenie sa ho týka najmenej (lower risk, least concern), DD – druh s nedostatočnými údajmi.

Materiál pavúkov je deponovaný v 70 % etylalkohole a je uložený v zbierke na Ústave krajinej ekológie SAV, Pobočka Nitra. Nomenklatúra a celkové usporiadanie čeládí, rodov a druhov vychádza z nomenklatúry WORLD SPIDER CATALOG (WSC 2023).

Obr. 2. Xeroteromná lesostep s porastom mandle nízkej – DH1 na lokalite Drieňová hora. Foto P. Purgat

Fig. 2. Xerotherm grassland with *Amygdalis nana* – DH1 in the locality Drieňová hora. Photo by P. Purgat

Obr. 3. Obrábaný vinohrad na lokalite DH2 Drieňová hora. Foto P. Purgat

Fig. 3. The cultivated vineyard – DH2 in the locality Drieňová hora. Photo by P. Purgat

Obr. 4. Opustený vinohrad – DH3 na lokalite Drieňová hora. Foto P. Purgat

Fig. 4. The abandoned vineyard – DH3 in the locality Drieňová hora. Photo by P. Purgat

VÝSLEDKY

Počas výskumu sme na skúmanej lokalite odchytili 2271 pavúkov patriacich k 125 druhom a do 23 čeľadí (na xerothermnej lesostepi 56 druhov, v extenzívne manažovanom vinohrade 87 druhov a v opustenom vinohrade 71 druhov).

Na študijnej ploche DH1 bolo odchytených najmenej jedincov (len 335 exemplárov), čo bolo do značnej miery spôsobené tým, že pasce boli čiastočne zničené diviakmi a vysokou zverou. Na tomto stanovišti v epigeone xerothermnej lesostepi na spraši bol dominantne zastúpený druh *Hogna radiata* (17,01 %) a spolu so subdominantnými druhmi *Urocoras longispina* (7,16 %), *Eresus kollari* (6,27 %) a *Alopecosa farinosa* (6,27 %) ich početnosť dosahovala viac ako tretinu odchytených pavúkov. Početne sa vyskytovali druhy *Gnaphosa opaca*, *Trochosa ruricola*, *Alopecosa mariae* a *Agyneta rurestris* ($D > 3\%$) (tab. 1). Z ohrozených a potencionálne ohrozených druhov sa tu potvrdil výskyt 6 druhov a to: *Trichonoides piscator* (CR), *Hypsocephalus pusillus* (EN), *Centromerus capucinus* (EN), *Lathys stigmatisata* (VU), *Civizelotes gracilis* (LC), *Alopecosa mariae* (LC). Z chránených druhov tu žije *Eresus kollari*.

Na stanovišti DH2 bolo odchytených najviac jedincov (až 1051 exemplárov). V epigeóne extenzívne využívaného vinohradu dominoval druh *Pardosa hortensis* (20,74 %). Sliediče *Pardosa alacris* (9,51 %), *Trochosa ruricola* (6,66 %) a kútnik *Urocoras longispina* (5,52 %) boli zo subdominantných druhov najpočetnejšie zastúpené. Tieto 4 druhy reprezentujú viac ako 40 % odchytených pavúkov. Početne sa vyskytovali druhy *Hogna radiata*, *Drassodes lapidosus* a *Trochosa terricola*. Z ohrozených a potencionálne ohrozených druhov sa tu potvrdil výskyt 15 druhov a to: *Trichoncoides piscator* (CR), *Hypsocephalus pusillus* (EN), *Ipa terrenus* (EN), *Palliduphantes pillichii* (EN), *Nematogmus sanguinolentus* (VU), *Euryopis quinqueguttata* (VU), *Xysticus kempeleni* (VU), *Metopobactrus ascitus* (LR), *Alopecosa mariae* (LC), *Civizelotes gracilis* (LC), *Laseola coracina* (LC), *Erigonoplus globipes* (NT), *Pelecopsis parallela* (NT), *Talavera aperta* (DD), *Mecopisthes peusi* (DD) (tab. 1). Je zaujímavé, že v tomto spoločenstve bol zistený aj cudzí druh *Ostearius melanopygius* pôvodom z Južnej Ameriky (NENTWIG et al. 2023).

Z celkove odchytených 885 jedincov pavúkov v epigeone opusteného vinohradu na spraši (DH3) boli dominantne zastúpené druhy *Aulonia albimana* (24,29 %) a *Pardosa alacris* (10,06 %) a spolu s najpočetnejšie zastúpenými subdominantnými druhmi *Urocoras longispina* (9,49 %) a *Trochosa ruricola* (6,21 %) reprezentovali polovicu odchytených pavúkov. Početne sa vyskytovali druhy *Pardosa hortensis* a *Trochosa terricola*. (tab. 1). Z ohrozených a potencionálne ohrozených druhov sa tu potvrdil výskyt 10 druhov a to: *Palliduphantes pillichii* (EN), *Hypsocephalus pusillus* (EN), *Poecilochroa variana* (EN), *Agyneta simplicitarsis* (VU), *Nematogmus sanguinolentus* (VU), *Theonina kratochvili* (VU), *Alopecosa mariae* (LC), *Civizelotes gracilis* (LC), *Ero aphana* (LC), *Silometopus bonessi* (DD). Faunisticky zaujímavé je, že aj v tomto spoločenstve bol dokladovaný aj výskyt cudzieho zavlečeného druhu *Mermessus trilobatus* (pôvodom zo severnej Ameriky) hoci jeho početnosť bola nízka (len jeden jedinec). Tiež tu bol zistený výskyt mediteránneho druhu *Zelotes tenuis*, ktorý sa do strednej Európy šíri len v poslednom desaťročí a z územia Slovenska pochádza jeho prvý nález z roku 2017 zo slanísk (GAJDOŠ et al. 2019). Náš druhý nález skaliarky *Zelotes tenuis* v opustenej vinici potvrdzuje, že tento druh je schopný obsadzovať aj človekom ovplyvnené územia. Z iných európskych krajín bol nájdený takisto aj na pozmenených biotopoch (HÄNGGI 1999).

Porovnanie skúmaných stanovišť: Každé z porovnávaných stanovišť reprezentuje rozdielny typ biotopu, čo má vplyv aj na zloženie epigeických spoločenstiev pavúkov. Z celkového počtu 125 zistených druhov je spoločných len 30 druhov, 13 druhov bolo dokladovaných len na stanovišti DH1, 28 druhov len na stanovišti DH2 a 22 druhov len na stanovišti DH3. Celkove 43 spoločných druhov bolo zistených pri porovnaní druhového zloženia xerothermnej lesostepi

s vinohradníckymi biotopmi. Druhová bohatosť na oboch stanovištiach vo vinohradoch bola vyššia ako na stanovišti na lesostepi (DH1). Čo sa týka sozologického aspektu, vyšší počet a aj vyššia početnosť ohrozených a potenciálne ohrozených druhov bola zistená na študijných plochách vo vinohradoch (DH2 – 15 druhov a DH3 – 10 druhov) v porovnaní s lesostepou – DH1 (len 6 druhov), zároveň na stanovišti DH1 bol zistený jediný chránený druh a to stepník (*Eresus kollari*).

Tabuľka 1. Prehľad zistených druhov a taxónov pavúkov s uvedením ich počtu a ich dominancie v jednotlivých študijných plochách

Vysvetlivky: DH1 – xerothermná lesostep, DH2 – extenzívne vyžívaný vinohrad, DH3 – opustený vinohrad, D % – dominancia v %, RL – Červený zoznam, skratky kategórie ohrozenia sú uvedené v kapitole „Metodika“

Table 1. Survey of documented species and taxa with numbers of captured taxa and with their dominance in the study sites

Abbreviations: DH1 – xerotherm grassland, DH2 – extensive cultivated vineyard, DH3 – abandoned vineyard, D % – dominance in %, RL – Red list, IUCN categories of treats are in the chapter „Methods“

Family, Species	DH1	D%	DH2	D%	DH3	D%	Tot.	D%	RL
Agelenidae									
<i>Eratigena agrestis</i> (Walckenaer, 1802)		0,00	3	0,29		0,00	3	0,13	
<i>Tegenaria campestris</i> (C. L. Koch, 1834)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Urocoras longispina</i> (Kulczyński, 1897)	24	7,16	58	5,52	84	9,49	166	7,31	
Amaurobiidae									
<i>Amaurobius ferox</i> (Walckenaer, 1830)	2	0,60	2	0,19		0,00	4	0,18	
Atypidae									
<i>Atypus affinis</i> Eichwald, 1830	1	0,30		0,00		0,00	1	0,04	
Dictynidae									
<i>Altella</i> sp.	5	1,49		0,00		0,00	5	0,22	
<i>Lathys stigmatisata</i> (Menge, 1869)	4	1,19		0,00		0,00	4	0,18	VU
Dysderidae									
<i>Dysdera cechica</i> Řezáč, 2018		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Harpactea rubicunda</i> (C. L. Koch, 1838)	2	0,60	4	0,38	8	0,90	14	0,62	
Eresidae									
<i>Eresus kollari</i> Rossi, 1846	21	6,27		0,00		0,00	21	0,92	
Gnaphosidae									
<i>Civizelotes gracilis</i> (Canestrini, 1868)	1	0,30	3	0,29	1	0,11	5	0,22	LR(lc)
<i>Drassodes cupreus</i> (Blackwall, 1834)	1	0,30		0,00		0,00	1	0,04	
<i>Drassodes lapidosus</i> (Walckenaer, 1802)		0,00	41	3,90		0,00	41	1,81	
<i>Drassodes pubescens</i> (Thorell, 1856)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Drassodes</i> sp.	1	0,30	9	0,86	3	0,34	13	0,57	
<i>Drassyllus praeficus</i> (L. Koch, 1866)	8	2,39	8	0,76	6	0,68	22	0,97	
<i>Drassyllus pumilus</i> (C. L. Koch, 1839)	5	1,49	9	0,86	2	0,23	16	0,70	
<i>Drassyllus pusillus</i> (C. L. Koch, 1833)	3	0,90	8	0,76	8	0,90	19	0,84	
<i>Drassyllus villicus</i> (Thorell, 1875)		0,00	1	0,10	10	1,13	11	0,48	
<i>Gnaphosa lucifuga</i> (Walckenaer, 1802)	6	1,79	20	1,90		0,00	26	1,14	
<i>Gnaphosa modestior</i> Kulczyński, 1897 cf.	1	0,30	2	0,19		0,00	3	0,13	
<i>Gnaphosa opaca</i> Herman, 1879	15	4,48	1	0,10	1	0,11	17	0,75	
<i>Gnaphosa</i> sp.	2	0,60		0,00		0,00	2	0,09	
<i>Haplodrassus signifer</i> (C. L. Koch, 1839)	2	0,60	9	0,86	14	1,58	25	1,10	
<i>Haplodrassus</i> sp.	5	1,49	9	0,86		0,00	14	0,62	

<i>Micaria dives</i> (Lucas, 1846)	1	0,30	3	0,29		0,00	4	0,18	
<i>Micaria fulgens</i> (Walckenaer, 1802)		0,00		0,00	3	0,34	3	0,13	
<i>Poecilochroa variana</i> (C. L. Koch, 1839)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	EN
<i>Trachyzelotes pedestris</i> (C. L. Koch, 1837)	2	0,60	18	1,71	23	2,60	43	1,89	
<i>Zelotes aurantiacus</i> Miller, 1967	2	0,60		0,00		0,00	2	0,09	
<i>Zelotes electus</i> (C. L. Koch, 1839)	1	0,30		0,00		0,00	1	0,04	
<i>Zelotes latreillei</i> (Simon, 1878)		0,00		0,00	2	0,23	2	0,09	
<i>Zelotes petrensis</i> (C. L. Koch, 1839)	2	0,60	6	0,57	4	0,45	12	0,53	
<i>Zelotes tenuis</i> (L. Koch, 1866)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Zelotes</i> sp.	5	1,49	9	0,86	8	0,90	22	0,97	
Hahniidae									
<i>Hahnia nava</i> (Blackwall, 1841)		0,00	3	0,29	1	0,11	4	0,18	
Cheiracanthiidae									
<i>Cheiracanthium mildei</i> L. Koch, 1864		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
Linyphiidae									
<i>Agyneta affinis</i> (Kulczyński, 1898)		0,00	3	0,29	1	0,11	4	0,18	
<i>Agyneta rurestris</i> (C. L. Koch, 1836)	11	3,28	9	0,86	2	0,23	22	0,97	
<i>Agyneta simplicatarsis</i> (Simon, 1884)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	VU
<i>Agyneta</i> sp.		0,00	3	0,29		0,00	3	0,13	
<i>Araeoncus humilis</i> (Blackwall, 1841)		0,00	1	0,10	1	0,11	2	0,09	
<i>Bathypantes gracilis</i> (Blackwall, 1841)	1	0,30	5	0,48	1	0,11	7	0,31	
<i>Bathypantes parvulus</i> (Westring, 1851)		0,00		0,00	18	2,03	18	0,79	
<i>Centromerus capucinus</i> (Simon, 1884)	4	1,19		0,00		0,00	4	0,18	EN
<i>Centromerus sylvaticus</i> (Blackwall, 1841)		0,00		0,00	13	1,47	13	0,57	
<i>Ceratinella brevis</i> (Wider, 1834)	1	0,30		0,00		0,00	1	0,04	
<i>Diplostyla concolor</i> (Wider, 1834)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Erigonoplus globipes</i> (L. Koch, 1872)		0,00	3	0,29		0,00	3	0,13	LR(nt)
<i>Gonyliidium murcidum</i> Simon, 1884		0,00	2	0,19	8	0,90	10	0,44	
<i>Hypocephalus pusillus</i> (Lessert, 1909)	2	0,60	3	0,29	3	0,34	8	0,35	EN
<i>Ipa keyserlingi</i> (Ausserer, 1867)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Ipa terrenus</i> (L. Koch, 1879)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	EN
<i>Linyphia triangularis</i> (Clerck, 1757)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Mecopisthes peusi</i> Wunderlich, 1972		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	DD
<i>Mermessus trilobatus</i> (Emerton, 1882)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Metopobactrus ascitus</i> (Kulczyński, 1894)		0,00	6	0,57		0,00	6	0,26	LR
<i>Nematogmus sanguinolentus</i> (Walckenaer, 1841)		0,00	1	0,10	1	0,11	2	0,09	VU
<i>Ostearius melanopygius</i> (O. P.- Cambridge, 1879)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Palliduphantes insignis</i> (O. P.- Cambridge, 1913)		0,00	6	0,57	6	0,68	12	0,53	
<i>Palliduphantes pillichi</i> (Kulczyński, 1915)		0,00	1	0,10	8	0,90	9	0,40	EN
<i>Pelecopsis parallela</i> (Wider, 1834)		0,00	2	0,19		0,00	2	0,09	LR(nt)
<i>Silometopus bonessi</i> Casemir, 1970		0,00		0,00	3	0,34	3	0,13	DD
<i>Stemonyphantes lineatus</i> (Linnaeus, 1758)	1	0,30	7	0,67	3	0,34	11	0,48	
<i>Tapinocyboides pygmaeus</i> (Menge, 1869)	1	0,30	3	0,29	24	2,71	28	1,23	
<i>Tenuiphantes tenuis</i> (Blackwall, 1852)		0,00	3	0,29		0,00	3	0,13	
<i>Theonina kratochvili</i> Miller & Weiss, 1979		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	VU
<i>Trichonoides piscator</i> (Simon, 1884)	1	0,30	1	0,10		0,00	2	0,09	CR
<i>Walckenaeria capito</i> (Westring, 1861)	1	0,30		0,00		0,00	1	0,04	
Linyphiidae not. det.	1	0,30	4	0,38	2	0,23	7	0,31	
Liocranidae									
<i>Agroeca cuprea</i> Menge, 1873	3	0,90	5	0,48	19	2,15	27	1,19	
<i>Scotina celans</i> (Blackwall, 1841)	2	0,60		0,00	2	0,23	4	0,18	

Lycosidae									
<i>Alopecosa cuneata</i> (Clerck, 1757)		0,00	19	1,81	9	1,02	28	1,23	
<i>Alopecosa farinosa</i> (Herman, 1879)	21	6,27	21	2,00		0,00	42	1,85	
<i>Alopecosa mariaae</i> (Dahl, 1908)	13	3,88	31	2,95	2	0,23	46	2,03	LR(lc)
<i>Alopecosa pulverulenta</i> (Clerck, 1757)	1	0,30	3	0,29	5	0,56	9	0,40	
<i>Alopecosa trabalis</i> (Clerck, 1757)		0,00		0,00	4	0,45	4	0,18	
<i>Alopecosa</i> sp.	7	2,09		0,00		0,00	7	0,31	
<i>Aulonia albimana</i> (Walckenaer, 1805)	7	2,09	15	1,43	215	24,29	237	10,44	
<i>Hogna radiata</i> (Latreille, 1817)	57	17,01	42	4,00	6	0,68	105	4,62	
<i>Pardosa agrestis</i> (Westring, 1861)		0,00	7	0,67	1	0,11	8	0,35	
<i>Pardosa alacris</i> (C. L. Koch, 1833)	6	1,79	100	9,51	89	10,06	195	8,59	
<i>Pardosa hortensis</i> (Thorell, 1872)	1	0,30	218	20,74	51	5,76	270	11,89	
<i>Pardosa lugubris</i> (Walckenaer, 1802)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Pardosa</i> sp.		0,00		0,00	6	0,68	6	0,26	
<i>Piratula hygrophila</i> (Thorell, 1872)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Trochosa robusta</i> (Simon, 1876)	5	1,49		0,00		0,00	5	0,22	
<i>Trochosa ruricola</i> (De Geer, 1778)	14	4,18	70	6,66	55	6,21	139	6,12	
<i>Trochosa terricola</i> Thorell, 1856	3	0,90	35	3,33	35	3,95	73	3,21	
<i>Trochosa</i> sp.	7	2,09	22	2,09	2	0,23	31	1,37	
<i>Xerolycosa miniata</i> (C. L. Koch, 1834)		0,00	3	0,29		0,00	3	0,13	
Mimetidae									
<i>Ero aphana</i> (Walckenaer, 1802)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	LR(lc)
Miturgidae									
<i>Zora parallela</i> Simon, 1878		0,00		0,00	2	0,23	2	0,09	
<i>Zora pardalis</i> Simon, 1878	4	1,19	1	0,10		0,00	5	0,22	
<i>Zora spinimana</i> (Sundevall, 1833)		0,00	2	0,19	4	0,45	6	0,26	
Philodromidae									
<i>Philodromus</i> sp. "aureolus" group		0,00	2	0,19		0,00	2	0,09	
<i>Philodromus</i> sp.		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Thanatus arenarius</i> Thorell, 1872		0,00	2	0,19		0,00	2	0,09	
<i>Thanatus</i> sp.	3	0,90	1	0,10		0,00	4	0,18	
<i>Tibellus oblongus</i> (Walckenaer, 1802)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
Phrurolithidae									
<i>Phrurolithus festivus</i> (C. L. Koch, 1835)	1	0,30	1	0,10	1	0,11	3	0,13	
<i>Phrurolithus minimus</i> C. L. Koch, 1839		0,00	1	0,10	11	1,24	12	0,53	
<i>Phrurolithus pullatus</i> Kulczyński, 1897		0,00	2	0,19		0,00	2	0,09	
<i>Phrurolithus szilyi</i> Herman, 1879	1	0,30	1	0,10		0,00	2	0,09	
Pisauridae									
<i>Pisaura mirabilis</i> (Clerck, 1757)	5	1,49	6	0,57	6	0,68	17	0,75	
Salticidae									
<i>Ballus chalybeius</i> (Walckenaer, 1802)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Euophrys frontalis</i> (Walckenaer, 1802)	5	1,49	10	0,95	14	1,58	29	1,28	
<i>Euophrys</i> sp.		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Evarcha laetabunda</i> (C. L. Koch, 1846)	1	0,30		0,00		0,00	1	0,04	
<i>Evarcha</i> sp.	1	0,30		0,00		0,00	1	0,04	
<i>Heliophanus cupreus</i> (Walckenaer, 1802)	2	0,60	2	0,19		0,00	4	0,18	
<i>Leptorchestes berlinensis</i> (C.L.Koch, 1846)		0,00	3	0,29	1	0,11	4	0,18	
<i>Pellenes nigrociliatus</i> (Simon, 1875)	1	0,30		0,00		0,00	1	0,04	
<i>Pellenes tripunctatus</i> (Walckenaer, 1802)	2	0,60		0,00		0,00	2	0,09	
<i>Pseudeuophrys obsoleta</i> (Simon, 1868)	8	2,39	1	0,10		0,00	9	0,40	
<i>Sibianor aurocinctus</i> (Ohlert, 1865)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Talavera aperta</i> (Miller, 1971)		0,00	2	0,19		0,00	2	0,09	DD
Scytodidae									
<i>Scytodes thoracica</i> (Latreille, 1802)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	

Theridiidae									
<i>Asagena phalerata</i> (Panzer, 1801)		0,00	4	0,38		0,00	4	0,18	
<i>Enoplognatha ovata</i> (Clerck, 1757)		0,00		0,00	1	0,11	1	0,04	
<i>Enoplognatha thoracica</i> (Hahn, 1833)		0,00	6	0,57	3	0,34	9	0,40	
<i>Episinus truncatus</i> Latreille, 1809		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Euryopis quinqueguttata</i> Thorell, 1875		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	VU
<i>Laseola coracina</i> (C. L. Koch, 1837)		0,00	2	0,19		0,00	2	0,09	LR(Ic)
<i>Neottiura bimaculata</i> (Linnaeus, 1767)		0,00	2	0,19	6	0,68	8	0,35	
Thomisidae									
<i>Cozyptila blackwalli</i> (Simon, 1875)		0,00		0,00	2	0,23	2	0,09	
<i>Ebrechtella tricuspidata</i> (Fabricius, 1775)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Ozyptila atomaria</i> (Panzer, 1801)		0,00	16	1,52	11	1,24	27	1,19	
<i>Ozyptila claveata</i> (Walckenaer, 1837)		0,00	13	1,24	11	1,24	24	1,06	
<i>Ozyptila scabricula</i> (Westring, 1851)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Ozyptila simplex</i> (O. P.-Cambridge, 1862)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Ozyptila trux</i> (Blackwall, 1846)		0,00		0,00	2	0,23	2	0,09	
<i>Ozyptila</i> sp.		0,00	3	0,29		0,00	3	0,13	
<i>Xysticus acerbus</i> Thorell, 1872		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Xysticus erraticus</i> (Blackwall, 1834)		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	
<i>Xysticus kempeleni</i> Thorell, 1872		0,00	1	0,10		0,00	1	0,04	VU
<i>Xysticus kochi</i> Thorell, 1872		0,00	30	2,85	3	0,34	33	1,45	
<i>Xysticus</i> sp.	7	2,09	2	0,19		0,00	9	0,40	
Titanoecidae									
<i>Titanoeca schineri</i> L. Koch, 1872	1	0,30	5	0,48		0,00	6	0,26	
Zodariidae									
<i>Zodarion germanicum</i> (C.L. Koch, 1837)		0,00	4	0,38	5	0,56	9	0,40	
<i>Zodarion rubidum</i> Simon, 1914		0,00	29	2,76	15	1,69	44	1,94	
Spolu	335	100,0	1051	100,0	885	100,0	2271	100,0	

DISKUSIA

Zoologický výskum na Drieňovej hore bol zameraný na porovnanie diverzity pavúkov a chrobákov na dvoch rôznych typoch biotopov, ktoré spolu susedia – xerotermu a vinohradov. Výsledky toho výskumu za rok 2019 týkajúce sa spoločenstiev chrobákov boli publikované MAJZLANOM, GAJDOŠOM (2019). Autori dokumentovali na xerotermovej lesostepnej študijnej ploche väčšiu diverzitu chrobákov, vo viniciach zase väčšiu kvantitu jedincov. Z hľadiska pavúkov bola kvantita a aj diverzita vyššia na stanovištiach vinohradov. Ako bolo už uvedené v štúdiu o chrobákoch (MAJZLAN, GAJDOŠ 2019) medzi poloprirodnými biotopmi, reprezentovanými xerotermovej lesostepou a biokultúrnymi biotopmi zastúpenými v našej štúdiu vinohradmi, dochádza k migrácii niektorých druhov živočíchov vrátane pavúkov. To dokazuje aj fakt, že vo vinohradoch bolo dokumentovaných až 77 % druhov zistených na lesostepi. Vzhľadom na vysokú diverzitu a výskyt mnohých vzácných a ohrozených druhov vo vinohradoch, hodnotíme malé úzkopásové vinohrady ako vhodné migračné koridory a ako „génovú banku“ pre okolité biotopy. Tým sa ukazuje, že tieto biotopy majú veľký význam pre udržiavanie biodiverzity v krajine. Z hľadiska zachovania diverzity

v PR Drieňová hora bude potrebné realizovať manažmentové opatrenia týkajúce sa odstránenia náletových drevín a zamedzeniu ich rozširovania na bezlesné plochy, aby sa tu zachovali podmienky zachovania rastlinných a živočíšnych spoločenstiev vrátane pavúčích, ktoré sú dôvodom ochrany. Zároveň je plánované, že výsledky štúdie budú slúžiť ako podklady pre budúci monitoring pri hodnotení zmien v živočíšnych spoločenstvách.

SÚHRN

Počas výskumu sme na skúmanej lokalite odchytili 2271 jedincov pavúkov patriacich k 125 druhom. Pre územie sme vyčlenili dominantné, charakteristické a ohrozené druhy, ktoré charakterizujú spoločenstvá pavúkov povrchu pôdy.

POĎAKOVANIE

Autori ďakujú Mgr. Ivane Kozelovej, PhD. za poskytnutie mapového podkladu. Príspevok vznikol ako výstup vedeckého projektu APVV-17-0377 „Hodnotenie novodobých zmien a vývojových trendov poľnohospodárskej krajiny Slovenska“, v rámci Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV).

LITERATÚRA

- GAJDOŠ, P. & SVATOŇ, J., 2001. Červený (ekozozologický) zoznam pavúkov (Araneae) Slovenska. Red (Ecosozological) List of spiders (Araneae) of Slovakia. In: BALÁŽ, D., MARHOLD, K., URBAN, P. (eds) Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska. Red List of plants and animals of Slovakia Nature Conservation. *Ochrana Prírody*, Banská Bystrica, 20 (supl.): 80-86.
- GAJDOŠ, P., ČERNECKÁ, L. & ŠESTÁKOVÁ, A. 2019. Pannonic salt marshes revealed six new spiders to Slovakia (Araneae: Gnaphosidae, Linyphiidae, Lycosidae, Theridiidae). *Biologia* 74: 53-64.
- HÄNGGI, A. 1999. Nachträge zum "Katalog der schweizerischen Spinnen" 2. Neunachweise von 1993 bis 1999. *Arachnologische Mitteilungen* 18: 17-37.
- MAJZLAN, O. & GAJDOŠ, P. 2019. Diverzita chrobákov (Coleoptera) viníc a s nimi susediacich xerotermov na južnom Slovenku. *Acta Rerum Naturalium Musei Nationalis Slovaci* LXV: 53-64.
- NENTWIG, W., BLICK, T., GLOOR, D., HÄNGGI, A. & KROPF, C. 2023. Spiders of Europe (version 04.2023). Web Service available online at <https://araneae.nmbe.ch/>
- STÖCKER, G. & BERGMANN, A. 1977. Ein Modell der Dominanzstruktur und seine Anwendung. *Archiv für Naturschutz und Landschaftsforschung* 17: 1-26.
- WSC 2023. World Spider Catalog. Natural History Museum Bern (version 24). Web Service available online at <https://wsc.nmbe.ch/>